

τὸ τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Θὰ μάθωμεν ὡσαύτως διὰ τῆς συγκρίσεως τῶν γλυφῶν τούτων πρὸς τὰς τοῦ Παρθενῶνος μέχρι τίνος βαθμοῦ ἐμυμήθησαν οὗτοι τὸν τοῦ Φειδίου ρυθμὸν καὶ τί οὗτος ἐξ ἄλλων παρέλαβε· μεγάλης δὲ προσοχῆς ἀξία θὰ ἦναι πρὸ πάντων ἡ σύγκρισις τῶν πρὸς δυσμὰς τοῦ Παρθενῶνος ποταμίων Θεῶν πρὸς τοὺς πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ὀλυμπίας. Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸν Παιώνιον, ἡμεῖς, πλὴν τοῦ ὀνόματος τινῶν τῶν ἔργων αὐτοῦ, σχεδὸν οὐδὲν μέχρι σήμερον περὶ αὐτοῦ γινώσκουμεν, οὐδὲ περὶ τοῦ Ἀλκαμένους πλείονα γνωρίζουμεν, πλὴν τοῦ ἀναφερομένου ὑπὸ τινος τῶν τελευταίων Βυζαντινῶν συγγραφέων περιέργου ἀνεκδότου, ὅτι δηλαδὴ τοῦ Ἀλκαμένους πρὸς τὸν Φειδίαν ἀνταγωνισαμένου, τὸ κοινὸν προετίμησε τὸ τοῦ πρώτου ἄγαλμα ἐφόσον αὐτὸ ἴστατο ἐν ἴσῳ ὕψει πρὸς τὸν τοῦ θεατοῦ ὀφθαλμὸν, ἀλλ' ὅτε ἐστῆσαν αὐτὸ παρά τῷ τοῦ Φειδίου, ἤτοι πρὸς τὸ ὕψος τοῦ μνημείου ἐν ᾧ ὤφειλε νὰ μένη, τὸ ἄγαλμα ἐφάνη δυσανάλογον, διότι ὁ Ἀλκαμένης δὲν ὑπελόγησε τὸ ὀπτικὸν ἀποτέλεσμα δὲ Φειδίας προὑπελόγησε.

Ὁ κ. Νεύτων, ἀφοῦ κατέστησε γνωστὰς τὰς ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων Γερμανῶν ἀνακαλυφθείσας ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀρχαιότητας, ἐξήνεγκε γνῶμην ὅτι ἡ θέσις αὕτη πολλὰς καλύπτει ἔτι τοιαύτας. Ὁ Πausanias τῷ ὄντι λέγει ὅτι ἡ Ἄλτις, ἦσαν αὐτὸς ἐπεσκέφη αὐτήν, εἶχεν ἀκόμη 300 ἀγάλματα, ὃ δὲ Πλίνιος, ὅστις ἔζησε ἕνα αἰῶνα πρὸ τοῦ Πausanias, ἠρίθμει ἐπέκεινα τῶν τριῶν χιλιάδων ἀγαλμάτων. Μέγα μέρος τῶν ἀγαλμάτων τούτων ἦσαν ἀναμφιβόλως ἐκ χαλκοῦ, ἀγόμεθα δὲ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι οἱ ἄρκαροι ἐπὶ Ἀλαρίχου καὶ οἱ ἄλλοι τῆς Ἑλλάδος πορθηταὶ ἐχώνευσαν τὰ πλείστα ἐξ αὐτῶν. Ἐντοσοῦτῳ ἐπειδὴ αἱ ἐκ μαρμάρου βάσεις τῶν ἀγαλμάτων τούτων μετὰ τῶν σπουδαίων ἐπιγραφῶν ἄς φέρουσι μένουσιν ἔτι τεθημαμένοι εἰς βάθος 12 ποδῶν ἐν ταῖς ποταμίαις τῆς Ἄλτεως προσθήκαις, ἔχομεν λόγον τινὰ ἵνα εἰκάσωμεν ὅτι οἱ ἄρκαροι ἐφείσθησαν τῶν ἐκ μαρμάρου ἀγαλμάτων. Ἐχομεν πρὸς τοῦτον λόγον τινὰ ἵνα ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ ἀπληστία τῶν βαρβάρων δὲν ἀφῆρσε πάντας τοὺς ἐν Ὀλυμπίᾳ χαλκοὺς, διότι κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον εὐρέθησαν πολλὰι περιεφραλαῖαι ἐγχωρίων, ἐξ ὧν ἡ μία, ὡς ἡ ἐπιγραφή μαρτυρεῖ, ἀνετίθη τῷ Διὶ ὑπὸ τοῦ τῶν Συρακουσῶν Ἰέρωνος α', ἀφοῦ ἐνίκησε κατὰ τὸ 474 π. Χ. τοὺς Ἐτρούσκους. Ἐτερον ἀρχαιότερον λείψανον σπουδαιότατον εἶναι πίναξ χαλκοῦς ἐφ' οὗ εἶναι ἐγκεχαραγμένη συνθήκη μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς Ἡλίδος καὶ τῶν γειτόνων αὐτῶν Ἑρραίων.

Ὁ κ. Νεύτων ἀφοῦ ἀπηρίθμησε τὰ ἐμπόδια δὲ οἱ Γερμανοὶ θὰ ἀπαντήσουν πιθανῶς, ἐν ὧρ μὲν χειμῶνος τὴν τοῦ ποταμοῦ πλημ-

μύραν, ἐν ὧρ δὲ θέρους τὴν μεμολυσμένην ἀτμοσφαῖραν, ἐπέρανε τὸν λόγον τρέφων ἀγαθὴν ἐλπίδα ὅτι πλήρης ἐπιτυχία θὰ στεφανώσῃ ἔργον ἐπιχειρηθὲν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἰδιοτελείας, ἀλλὰ πρὸς μόνην τοῦ πολιτισμένου κόσμου ὠφέλειαν.

K.

Ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς θεολογίας κ. Ἀναστ. Διομήδους ἐκφωνηθέντος λόγου εἰς τὸ μνημόσυον τῆς «Ἐταιρίας τῶν φίλων τοῦ λαοῦ» ἀποσπῶμεν τὰ ἀκόλουθα:

Σ. τ. Δ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Ἵπῆρξέ ποτε ἐποχὴ, καθ' ἣν οὐδεὶς λόγος ἐγίνετο περὶ τῶν ἐργατικῶν τάξεων τοῦ λαοῦ. Δὲν ἐνοῶ δὲ μόνον τὴν ἀρχαιότητα, ἐν ἣ αἱ ἐργατικαὶ τάξεις ἦσαν κυρίως οἱ δούλοι, οἵτινες καταβιβασζόμενοι εἰς τὴν τάξιν τῶν κτηνῶν δὲν ἀπήλαυον ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Καὶ μέχρι τοῦ παρελθόντος σχεδὸν αἰῶνος, ὅτε ἡ δουλεία ἢ ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ καταδικαζομένη ἀπὸ πολλοῦ εἶχεν ἐκλίπει, οὐδεὶς ἔδιδε προσοχὴν εἰς τοὺς ἐργάτας. Τὸ ζήτημα τῶν ἐργατῶν παρουσιάζεται κυρίως κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα, ἀφ' οὔτου, κατόπιν τῶν ἐπαναστάσεων τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν αὐτῶν κατὰ τοῦ ἀρχαίου δεσποτισμοῦ, διὰ τῶν ἰδρυθέντων πανταχοῦ φιλελευθέρων συνταγμάτων ἐδόθησαν πολιτικὰ δικαιώματα καὶ εἰς τὴν τάξιν ταύτην, ἅτινα ἀνυψώσαντα αὐτήν ἀπὸ τῆς ταπεινώσεως καὶ τοῦ τελείου ἐξευτελισμοῦ, ἐνῶ ἐτέλει ἄλλοτε, ἐνέπνευσαν αὐτῇ τὸ θάρρος νὰ ὑψοί φωνὴν, ὅσας εἰς βλέπει καταπατούμενον τὸ δίκαιόν της, καὶ νὰ ζητῇ ἐν γένει τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεώς της. Σήμερον ἐν Εὐρώπῃ τὸ ζήτημα τῶν ἐργατῶν ἀπασχολεῖ μεγάλως πάντας ἀφ' οὔτου μάλιστα ἀνεφάνησαν ἐν Γαλλίᾳ πρὸς χάριν δῆθεν τῶν ἀπόρων κλάσεων αἱ κοινοκτημονιστικαὶ θεωρίαι, αἵτινες προγράφουσαι τὸ ἱερὸν δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, ὠνευρέθησαν νὰ ἐπιφέρωσιν ἰσότητα οὐ μόνον ἐνώπιον τοῦ νόμου, ἀλλὰ καὶ ἰσότητα περιουσίας καὶ ἰδιοκτησίας, ὡς πανάκειαν πάντων τῶν κοινωνικῶν κακῶν ταύτην παριστῶσαι, θεωρίαι, αἵτινες πανταχοῦ ἔκτοτε ἐξηπλώθησαν καὶ ἐξαπλοῦνται, πᾶσα κοινωνία εὖ φρονοῦσα πρέπει νὰ φροντίξῃ περὶ τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἵνα αὕτη καλῶς μορφουμένη καὶ ἀπολαμβάνουσα ὧν εἶναι δίκαιον νὰ ἀπολαμβάνῃ, μὴ παρεκτραπῇ εἰς τὴν βίαν καὶ ἐπιφέρῃ κοινωνικὴν ἀνατροπὴν. Οὐ μόνον λοιπὸν λόγος φιλάνθρωπίας, ἀλλὰ καὶ λόγος κοινωνικοῦ συμφέροντος ἐπιβάλλει σήμερον τὴν περὶ τῆς μορφώσεως καὶ ὑλικῆς προαγωγῆς τῶν ἐργατικῶν τάξεων φροντίδα.